Lieta Nr. C04309507

PAC-0339/2013

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

2013.gada 19.novembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis I.Bisters

tiesneses I.Ozola un I.Lauka

sekretāre S.Cine

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu

SIA"Dala transports" prasībā /pers. F/ par zaudējumu piedziņu sakarā ar SIA"Dala transports" apelācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 6.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] SIA „Latvian Finnish Maritime Agency Ltd" 2007.gada 3.jūlijā cēlusi tiesā prasību pret /pers. F/ par zaudējumu Ls 414 938,94 piedziņu.

Prasība pamatota ar šādiem apsvērumiem.

[1.1] /pers. F/ no 2003.gada 24.janvāra līdz 2006.gada 14.augustam ieņēmis amatus sabiedrības pārvaldē.

Laika posmā no 2003.gada 24.janvāra līdz 2006.gada 17.martam /pers. F/ bija patstāvīgas tiesības rīkoties sabiedrības vārdā, bet laika posmā no 2006.gada 17.marta līdz 2006.gada 14.augustam, kad atbildētājs atstāja sabiedrības pārvaldes amatu, atbildētājam bija sabiedrības koppārstāvības tiesības - kopā ar vismaz vienu no pārējiem sabiedrības valdes locekļiem.

[1.2] Atbildētājs rīkojies nolaidīgi attiecībā pret sabiedrības debitoru parādiem, kā rezultātā sabiedrībai nav iespējams piedzīt debitoru parādus par kopējo summu Ls207 818,94, kas sastāda prasīto zaudējumu daļu.

Sabiedrības rīcībā nav līgumu vai citu dokumentu, kas nodrošinātu sabiedrībai iespējas veikt parādu piedziņu no sabiedrības pakalpojumu saņēmējiem. Daļa no sabiedrības pakalpojumu saņēmējiem - tagadējiem debitoriem - ir reģistrēti beznodokļu vai zemu nodokļu zonās, kā rezultātā to amatpersonu un īpašnieku identitāti noskaidrot neesot iespējams, tāpēc parādu piedziņa sabiedrības labā nav īstenojama.

2006.gada 30.augustā sabiedrība nosūtījusi pieprasījumu /pers. F/ par līgumu un citu debitoru parādu piedziņai nepieciešamo dokumentu nodošanu, bet atbildētājs pieprasītos dokumentus nav nodevis. /pers. F/ rīkojies pretēji Komerclikuma 160.pantam, kā arī pārkāpis Civillikuma 2295.pantu.

[1.3] /pers. F/ būdams sabiedrības valdes loceklis ir veicis sabiedrības interesēm pretējas darbības, kuras vērstas uz sabiedrības veiktā biznesa pārnešanu uz SIA„Inflot".

[1.3.1] Sabiedrības biroja telpu daļu /pers. F/ nodeva SIA„Inflot" rīcībā, vienojoties par sabiedrības izmantoto telpu platības samazināšanu, par ko 2006.gada 1.aprīlī ar nekustamā īpašuma /adrese/ kopīpašniekiem tika noslēgts nomas līgums. SIA„Inflot" reģistrēta Komercreģistrā 2006.gada 31.martā vienā juridiskajā adresē ar prasītāju. Turklāt minēto darījumu par telpu platības samazināšanu atbildētājs ir noslēdzis, pārkāpjot sabiedrības statūtu 3.3.punktu, kas nosaka valdes loceklim kopīgas pārstāvības tiesības ar vismaz vēl vienu valdes locekli.

[1.3.2] Pārkāpjot sabiedrības statūtu normu par kopīgām paraksta tiesībām, atbildētājs laikā no 2006.gada marta līdz augustam ir parakstījis vairākus rīkojumus par sabiedrībai piederošu un uzņēmējdarbībai nepieciešamu pamatlīdzekļu pārdošanu trešajām personām, tādējādi pārkāpjot sabiedrības statūtos noteiktos ierobežojumus, kas nosaka tiesības pārstāvēt sabiedrību tikai kopīgi ar vēl vienu valdes locekli.

[1.3.3] 2006.gadā ir notikusi ievērojama sabiedrības darbinieku skaita samazināšana, tostarp atlaišana gan pēc darba devēja, gan darbinieka iniciatīvas. Daļa no sabiedrības bijušajiem darbiniekiem turpmāk nodarbināti SIA„Inflot".

[1.3.4] Par rīcību, kas vērsta uz sabiedrības komercdarbības izbeigšanu liecina līgums, ko /pers. F/ 2006.gadā sabiedrības vārdā par paredzamo darbību ir noslēdzis ar VAS,,Latvijas Dzelzceļš".

Līguma Nr.1/67-4 noslēgšanas termiņš atšķīries no iepriekšējos gados pastāvējušās prakses. Līgumi par kravu tranzītpārvadājumiem Latvijas teritorijā pa sauszemes robežpārejām, kā arī ostām, un ar tiem saistītie līgumi par vagonu padošanu atsevišķās dzelzceļa stacijās iepriekšējos gados ir slēgti uz pilnu kalendāro gadu, turpretim līgums par vagonu padošanu Rīgas Šķirotavas stacijā ir noslēgts tikai par laiku līdz 2006.gada 30.jūnijam, neskatoties uz VAS„Latvijas Dzelzceļš" uzaicinājumu pagarināt līguma darbību par visu 2006.gadu un privāto dzelzceļa īpašnieku piekrišanas saņemšanu.

[1.8] /pers. F/ pienākumu apmēru noteica arī darba līgums, kas tika noslēgts ar sabiedrību.

Saskaņā ar darba līguma 1.7.punktu /pers. F/, pildot sabiedrības prezidenta pienākumus, bija jāinformē sabiedrības valde par ikvienu nozīmīgu darba aspektu.

Atbildētājs nav ievērojis šo pienākumu. Iepriekšminētās atbildētāja darbības ir izraisījušas sabiedrības komercdarbības izbeigšanos un radījušas sabiedrībai zaudējumus. Saskaņā ar sabiedrības 2005.gada pārskatu sabiedrība ir strādājusi ar peļņu Ls3962,- bet atbilstoši 2006.pārskatam sabiedrība ir cietusi zaudējumus Ls 210 650,-. No kopējo zaudējumu apmēra 2006.gadā Ls 3530 veido uzkrājumi šaubīgiem pasūtītāju parādiem, kas atskaitāmi no konstatētajiem sabiedrības kopējiem zaudējumiem.

[2] Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2007.gada 30.jūlija spriedumu SIA „Latvian Finnish Maritime Agency, Ltd" pasludināta par maksātnespējīgu.

[3] Sniedzot rakstveida paskaidrojumus, /pers. F/ celto prasību uzskata par nepamatotu šādu apsvērumu dēļ.

[3.1] Atbildētājs savus pienākumus veica laika posmā no 2003.gada janvāra līdz 2006.gada septembrim. No uzņēmuma 2005.gada pārskata redzams, ka uzņēmuma darbība ir normāla, nekas neliecina par maksātnespēju vai, ka kreditoru prasījumi pārsniedz debitoru prasījumus.

[3.2] Auditoru „Ernst&Young" slēdziens, ar kuru tiek pamatots prasījums, nekādā veidā neapstiprina atbildētāja vainu zaudējumu nodarīšanā.

[3.3] Strīdus laika posmā finanšu direktora amatu ieņēma persona, kuras amata aprakstā un kompetences prasībās ietilpa nodrošināt sabiedrības nepārtrauktu darbību un kvalitatīvu darbu. Tās pienākumos bija asistēt sabiedrības efektīvas darbības nodrošināšanā un veikt nepieciešamos uzlabojumus, tai skaitā, bet ne tikai grāmatvedības un finansu darbībā, izveidojot menedžmenta finanšu atskaites sistēmu. Tieši šī persona arī atbildēja par sabiedrības finansiālo stāvokli un normālu darbību.

[3.4] Nav pierādīta ne zaudējumu esamība, ne atbildētāja prettiesiska rīcība un vaina, ne cēloniskais sakars starp atbildētāja prettiesisku rīcību un zaudējumiem.

[4] MSIA „Latvian Finnish Maritime Agency, Ltd" Civilpricesa likuma 77.panta kārtībā aizstāta ar kompāniju Latmar Holdings Corporation.

[5] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 6.jūnija spriedumu kompānijas „Latmar Holdings Corporation" prasība noraidīta.

Spriedums pamatots ar šādiem motīviem.

[5.1] Tiesa atzinusi, ka auditoru kompānijas „Ernst&Young" ziņojumā norādītais, kā arī debitoru atlikumus veidojošo rēķinu uzskaitījums un analīze nav pietiekams pierādījums, lai secinātu, ka debitoru atlikumus veidojošos rēķinos konstatēti trūkumi padarītu piedziņas procesu par neiespējamu.

Nenodibinot apstākļus, ka prasītāja būtu spērusi kādus soļus parādnieku atrašanai un parādu piedziņai, tiesa secinājusi, ka prasība par no debitoriem nesaņemtās naudas summas piedziņu no /pers. F/ ir noraidāma.

[5.2] Tiesa atzinusi, ka apgalvojums par biznesa pārnešanu varētu būt pamatots tikai gadījumā, ja tiktu pierādīts, ka atbildētāja darbību rezultātā, tostarp SIA „Inflot" izveides rezultātā, sabiedrības darbība tiktu izbeigta, un uz tā rēķina notiktu SIA „Inflot" finansiāla augšupeja.

[5.3] Tiesa norādījusi, ka 2006.gada un turpmāko gadu periodā vispasaules ekonomiskās krīzes ietekmē ir pasliktinājusies daudzu

pasaules valstu, tai skaitā arī Latvijas ekonomiskā situācija, kas ir ietekmējusi arī valsts iekšējo un ārējo tirgu.

Tiesa atzinusi, ka lietas materiāli nesatur pierādījumus, ka sabiedrības norādītajiem zaudējumiem būtu cēloniskais sakars ar atbildētāja rīcību.

[6] Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 6.jūnija spriedumu apelācijas sūdzību iesniegusi kompānija Latmar Holdings Corporation, pārsūdzot spriedumu pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem apsvērumiem.

[6.1] Prasītāja pirms 2011.gada 24.maija tiesas sēdes pilnvaroja jaunu pārstāvi, kurš lūdza atlikt tiesas sēdi papildus pierādījumu pievienošanai. Tiesas lēmums atteikt lietas atlikšanu ir aizskāris prasītājas tiesības iesniegt pierādījumus saskaņā ar Civilprocesa likuma 74.panta otrās daļas ceturto punktu.

[6.2] Lai arī civilprocess Latvijā notiek saskaņā ar sacīkstes principu, Civilprocesa likums paredz arī aktīvu pienākumu tiesai informēt puses par papildus pierādījumu nepieciešamību. Tiesa ne tikai nav pusēm paziņojusi, ka prasījums nav pamatots un ir nepieciešami papildus pierādījumi, bet arī ir atteikusi iespēju šos pierādījumus iesniegt pēc pašas prasītājas iniciatīvas.

[6.3] Tiesa ir liegusi prasītājai iepazīties ar atbildētāja paskaidrojumiem. 2011.gada 24.maija tiesas sēdē atbildētāja pārstāvim nebija pilnvarojuma, tas nebija tiesīgs sniegt paskaidrojumus un atbildēt uz prasītājas jautājumiem, Tā kā šī bija vienīgā tiesas sēde, kurā lieta tika skatīta pēc būtības, prasītājai vispār bija liegts iepazīties ar atbildētāja paskaidrojumiem Civilprocesa likuma 165.panta kārtībā. Tāpēc tiesa pārkāpusi arī Civilprocesa likuma 9.pantā nostiprināto pušu līdztiesības principu. Tiesa ir nesamērīgi ierobežojusi prasītājas tiesības iesniegt pierādījumus, kā arī nav nodrošinājusi pušu līdztiesības principa īstenošanu.

[6.4] Lietā ir iesniegts neatkarīgu auditoru ziņojums, kurš sastādīts, ņemot vērā ierosināto civillietu pret /pers. F/. Ziņojumā norādīts, ka sabiedrības rīcībā nav dažādu grāmatvedības dokumentu, līgumu, rēķini nav noformēti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kas acīmredzami un objektīvi liedz vērsties pie debitoriem ar prasību segt parādsaistības. Tiesas secinājums, ka auditoru slēdzienā norādītie apsvērumi nav pietiekami, lai atzītu, ka sabiedrības zaudējumi būtu mazinājušies, ja nebūtu konstatēti normatīvo aktu pārkāpumi, nav pamatots.

[6.5] Sabiedrības nespēja atgūt parādus no debitoriem un /pers. F/ realizētā aktīvu pārnešana uz SIA ,,Inflot" ir izraisījusi sabiedrības maksātnespēju. Auditoru ziņojums ir pietiekams pierādījums apstāklim, ka sabiedrībā nav ievērotas grāmatvedības normas, iztrūkuši darījumus pamatojošie dokumenti un /pers. F/ pēc savas darbības sabiedrībā nav nodevis prasītos dokumentus sabiedrībai. Sakarība starp atbildētāja darbībām un sabiedrības maksātnespēju ir tieša un nepastarpināta. Tā rezultātā atzīstams, ka tiesas veiktais pierādījumu novērtējums nav atbilstošs Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai.

[6.6] Par biznesa pārnešanu liecina /pers. F/ darbības, nevis šo darbību tālāka ietekme uz SIA,,Inflot". Atbildētājs visā tiesvedības gaitā nav apstrīdējis prasības pieteikumā norādīto darbību - aktīvu pārnešanu uz SIA ,,Inflot" - veikšanu. Atbilstoši Civilprocesa likuma 96.panta piektajai daļai prasītājai nav jāpierāda fakti, kurus Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējis atbildētājs.

[7] Kompānija Latmar Holdings Corporation Civilprocesa likuma 77.panta kārtībā tika aizstāta ar SIA"Dala transports".

[8] Uz tiesas sēdi /pers. F/ pilnvarotais pārstāvis nav ieradies, kaut gan par tiesas sēdes vietu un laiku viņam paziņots savlaicīgi un pienācīgā kārtā.

SIA"Dala transports" pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Raimonds Garoza celto prasību un apelācijas sūdzību uztur pilnā apmērā uz tajās norādītiem motīviem.

Motīvu daļa

Noklausoties tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, novērtējot lietas materiālus, kā arī pamatojoties uz apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā, Civillietu tiesu palāta secina, ka prasība ir nepamatota šādu motīvu dēļ

[9] Nav pamata prasības apmierināšanai daļā par zaudējumu Ls207 818,94 piedziņu, ko veido sabiedrības debitoru parādi.

Lietā nav guvis apstiprinājumu fakts, ka SIA„Latvian Finnish Maritime Agency Ltd" būtu veikusi kādas darbības nolūkā piedzīt debitoru parādus, tāpēc izdarīt secinājumu, ka parādu piedziņa būtu vērtējama kā neiespējama, par ko ir atbildīga sabiedrības amatpersona – atbildētājs lietā nav pamata.

Sabiedrības likvidatora atzinums sabiedrības 2006.gada pārskatā, ka debitoru parādu atgūšana ir apšaubāma (1.sēj., l.l.32), nevar tikt atzīts par vienīgo un nepieciešamo priekšnoteikumu prasības apmierināšanai šajā daļā.

Kā izriet no auditoru kompānijas SIA„Ernst &Young" ziņojuma (1.sēj., l.l.86-100), ar kuru vēlāk papildus tiek pamatota tiesība pēc zaudējumu saistības, tad tajā ir atreferēts uzņēmuma likvidatora paskaidrojums par sabiedrības valdes locekļa prettiesisko rīcību (1.sēj., l.l.87), bet šis likvidatora viedokļa atkārtots atreferējums neveido pamatu tiesībai pēc zaudējumu saistības pret atbildētāju.

[10] Fakts, ka atbilstoši 2006.gada finanšu pārskatam SIA„Latvian Finnish Maritime Agency Ltd" 2006.gadā cietusi zaudējumus

Ls210 650,-, nav pietiekams pamats prasības apmierināšanai arī šajā daļā.

Atbildētājs kā SIA„Latvian Finnish Maritime Agency Ltd" amatpersona sabiedrībā bija līdz 2006.gada 24.augustam, tāpēc izdarīt secinājumu, ka finanšu pārskatā norādītie zaudējumi būtu cēlušies tieši atbildētāja darbības vai bezdarbības dēļ, nav pamata, jo sabiedrība saimniecisko darbību šajā gadā veikusi vēl četrus mēnešus. Kurā laika posmā šajā finanšu gadā un kādu darījumu dēļ zaudējumi sabiedrībai cēlušies, pēc lietā esošiem dokumentiem nodibināt nav iespējams.

Fakts, ka atbildētājs atsavinājis sabiedrības mantu, arī nav pietiekams pamats nodibināt zaudējumu nodarīšanu, jo par atsavināto mantu sabiedrība saņēmusi mantas vērtības ekvivalentu naudā. To, ka saņemtie naudas līdzekļi neatbilst atsavinātās mantas vērtībai un kādā apmērā šī vērtība neatbilst, prasībā nav norādīts.

Sabiedrības noslēgto līgumu ar AS"Latvijas Dzelzceļš" ar termiņu līdz 2006.gada 30.jūnijam un sabiedrības nomāto telpu apjoma samazināšanu, uz ko norādīts celtajā prasībā, tiesai nav pamata saistīt ar kādu konkrēta apmēra zaudējumu nodarīšanas faktu, jo prasībā tāds nav norādīts.

[11] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesa, noraidot celto prasību par zaudējumu piedziņu pierādījumu neesamības dēļ, liegusi prasītājai tiesības iesniegt papildus pierādījumus zaudējumu pamatošanai.

Uz lietas izskatīšanu apelācijas instancē prasītāja jaunus pierādījumus prasības pamatošanai nav iesniegusi. Pie šādiem apstākļiem Civillietu tiesu palāta secina, ka celtā prasība kā nepierādīta ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432. un 434.pantu, Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

nosprieda

SIA"Dala transports" prasību pret /pers. F/ par zaudējumu piedziņu - noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā, kasācijas sūdzību iesniedzot Civillietu tiesu palātā.

Pilns spriedums sastādīts 2013.gada 18.decembrī.

Tiesneši /paraksts/ I.Bisters

/paraksts/ I.Lauka

/paraksts/ I.Ozola

NORAKSTS PAREIZS

Tiesnesis I.Bisters

Rīgā, 2013.gada 18.decembrī